

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Αναφορά στις μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης

Τμήμα Ψυχολογίας
Πανεπιστημιούπολη Γάλλου
Πανεπιστήμιο Κρήτης
74100 Ρέθυμνο, Κρήτη
E-mail: postgradpsy@uoc.gr
URL: <https://addictions.psychology.soc.uoc.gr/>

Περιεχόμενα

A. Μοντέλο εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	3
A.1. Κατανόηση των εξαρτήσεων και του εθισμού.....	4
A.2. Εμπειριστατωμένη γνώση των παρεμβάσεων.....	5
A.3. Εφαρμογή στην πράξη: Πρακτική άσκηση.	6
A.4. Επαγγελματική ετοιμότητα.	8
B. Μέθοδος διδασκαλίας.....	10
B.1. Φάσεις.....	10
B.2. Αρχές μεθόδου διδασκαλίας	11
Γ. Τρόπος αξιολόγησης.....	13

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κλινικές παρεμβάσεις στις εξαρτήσεις» παρέχει έναν ισορροπημένο συνδυασμό θεωρητικής εκπαίδευσης, ερευνητικής εμπειρίας και πρακτικής άσκησης με εποπτεία. Στόχος του είναι η καλλιέργεια και προαγωγή της διεπιστημονικής γνώσης και έρευνας στο πεδίο των εξαρτήσεων, ο εφοδιασμός των αποφοίτων με εξειδικευμένες γνώσεις και η προετοιμασία τους για μια επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία. Επιδιώκεται η αποτελεσματική πρόληψη, η πολύπλευρη υποστήριξη των παρεμβάσεων και η ενδυνάμωση των καλών πρακτικών σε αυτό το πεδίο. Οι καθηγητές/τριες και οι ερευνητές/τριες που διδάσκουν είναι προσεκτικά επιλεγμένοι ειδικοί επαγγελματίες.

A. Μοντέλο εκπαίδευσης και κατάρτισης

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» είναι διετούς διάρκειας. Προσφέρει μεταπτυχιακή εκπαίδευση για την απόκτηση εξειδικευμένων και εφαρμοσμένων κλινικών γνώσεων στον τομέα της χρήσης και κατάχρησης ουσιών καθώς και στις συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Εντάσσεται στο πεδίο της ευρύτερης δημόσιας υγείας και της γενικής άσκησης κοινωνικής και υγειονομικής πολιτικής. Στο πρώτο έτος σπουδών, διδάσκονται ειδικά θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα και πραγματοποιείται μέρος των ωρών πρακτικής άσκησης που αφορούν σε παρεμβάσεις πρόληψης. Στο δεύτερο έτος, εκπονείται η μεταπτυχιακή ερευνητική διπλωματική εργασία και πραγματοποιείται διεξοδική πρακτική άσκηση σε συναφείς δομές και οργανισμούς. Το ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» είναι το μοναδικό στην Ελλάδα που παρέχει πρακτική άσκηση υπό εποπτεία σε εξειδικευμένες δομές στον χώρο των εξαρτήσεων (M2.1_Απόφ_Συγκλ_Ίδρυση_ΠΜΣ.pdf).

Το μοντέλο εκπαίδευσης και κατάρτισης που εφαρμόζεται είναι το μοντέλο του «επιστήμονα-επαγγελματία». Βασίζεται στην αντίληψη ότι οι εκπαιδευμένοι επαγγελματίες ψυχολόγοι, ιατροί και κοινωνικοί λειτουργοί με ειδίκευση στις εξαρτήσεις πρέπει να είναι γνώστες τόσο της ερευνητικής όσο και της κλινικής πρακτικής. Οι επαγγελματίες παροτρύνονται να χρησιμοποιούν την εμπειρική έρευνα στην εφαρμοσμένη πρακτική. Συγχρόνως, ασκούνται στην αξιοποίηση των εμπειριών τους για

τη διατύπωση νέων ερευνητικών υποθέσεων και για τον εμπλουτισμό του γνωστικού τους δυναμικού. Το επιστημονικό σκέλος του μοντέλου αναφέρεται στην ενασχόληση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών με την εμπειρική έρευνα. Το επαγγελματικό σκέλος δίνει έμφαση στη γνώση που είναι υποκειμενική, ολιστική και αφορά το άτομο και τα ευρύτερα κοινωνικά συστήματα που το περιβάλλουν.

Τα κύρια θεμέλια του μοντέλου «επιστήμονα-επαγγελματία», σε ό,τι αφορά την κατάρτιση και την εκπαίδευση των μεταπτυχιακών φοιτητών/φοιτητριών, είναι:

- Κατανόηση των εξαρτήσεων και του εθισμού (μαθήματα βάσει ενός οργανωμένου Οδηγού Σπουδών, βλ. M2.3_Οδηγός_Σπουδών_του_ΠΜΣ.pdf και τα)
- Εμπειριστατωμένη γνώση των παρεμβάσεων (βλ. M4.2_Κανονισμός_Σπουδών_ΠΜΣ.pdf).
- Εφαρμογή στην πράξη (βλ. τον Κανονισμό Πρακτικής Άσκησης σ. 20-28 και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας σ. 29-39 στο M4.2_Κανονισμός_Σπουδών_ΠΜΣ.pdf).
- Επαγγελματική ετοιμότητα (βλ. βλ. τον Κανονισμό Πρακτικής Άσκησης σ. 20-28 και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας σ. 29-39 στο M4.2_Κανονισμός_Σπουδών_ΠΜΣ.pdf)

A.1. Κατανόηση των εξαρτήσεων και του εθισμού.

Για να είναι κάποιος αποτελεσματικός στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν σε δομές για τις εξαρτήσεις, είναι απαραίτητο να διαθέτει μια σειρά από γνώσεις και επαγγελματικά χαρακτηριστικά. Αυτές οι γνώσεις περιλαμβάνουν τη βαθιά κατανόηση των ψυχοκοινωνικών θεωριών που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις, τη γνώση των διαφορετικών τύπων ουσιών και των επιπτώσεών τους στον ανθρώπινο οργανισμό, τους κοινωνικούς, οικονομικούς και πολιτισμικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη χρήση ουσιών. Επιπλέον, είναι κρίσιμο να γνωρίζουν τις σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές παρέμβασης που αποδεικνύονται αποτελεσματικές στην αντιμετώπιση των εξαρτήσεων.

Το πρώτο θεμέλιο του Προγράμματος και του μοντέλου «επιστήμονα-επαγγελματία» αφορά στις επιστημονικές γνώσεις και στις πρακτικές που εφαρμόζονται για τη χρήση και κατάχρηση ουσιών, τον εθισμό και τις συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Στόχος είναι η

γνωριμία με τα σύγχρονα μοντέλα και τις σύγχρονες θεωρίες, η εκτίμηση των ποικίλων πλαισίων στα οποία γίνεται η χρήση ουσιών και η γνώση των επιπτώσεων που απορρέουν από τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών ή από τις συμπεριφορικές εξαρτήσεις. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες αποκτούν δεξιότητες μέσω εργαστηριακών ασκήσεων που σχετίζονται με διαφορετικές μεθόδους παρέμβασης. Εξοικειώνονται με τις διαδικασίες πρόληψης, φροντίδας, θεραπείας και ανάρρωσης/ανάκαμψης καθώς και με τα κοινωνικά πλαίσια που επηρεάζουν αυτές τις διαδικασίες. Επιπλέον, ασκούνται στις ερευνητικές πρακτικές, δηλαδή στις ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους που εφαρμόζονται στην έρευνα και βελτιστοποιούν την κλινική πράξη. Το τμήμα αυτό καλύπτεται αρχικά από τα μαθήματα του πρώτου έτους σπουδών.

Εκτός από θεωρητικές γνώσεις, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναπτύσσουν την ικανότητα για ενσυναίσθηση, καλή επικοινωνία και συνεργασία με άλλους επαγγελματίες και φορείς. Επίσης μαθαίνουν να ενημερώνονται για τις νέες εξελίξεις στον τομέα τους, καθώς το πεδίο των εξαρτήσεων εξελίσσεται συνεχώς.

A.2. Εμπειριστατωμένη γνώση των παρεμβάσεων.

Τα μαθήματα είναι εργαστηριακά παρέχοντας στους μεταπτυχιακούς φοιτητές και στις μεταπτυχιακές φοιτήτριες την ευκαιρία:

- να εξετάσουν κριτικά διαφορετικές προσεγγίσεις για την κατανόηση των εξαρτήσεων,
- να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση στη χρήση ψυχολογικών παρεμβάσεων,
- να αναπτύξουν την ικανότητα να κατανοούν την εμπειρική βάση αυτών των θεραπειών/παρεμβάσεων και να αξιολογούν ποιες από αυτές μπορούν να λειτουργήσουν καλύτερα σε διαφορετικές περιπτώσεις,
- να αναστοχάζονται.

Οι γνώσεις κατακτώνται μέσω διαδραστικής διδασκαλίας σε συνδυασμό με ασκήσεις πρακτικής εφαρμογής των προσλαμβανόμενων γνώσεων και με αναστοχαστικές πρακτικές. Η εμπειρία που αντλείται από σύγχρονα μοντέλα κατανόησης και παρέμβασης προσφέρει πολύτιμες γνώσεις για τους παράγοντες που οδηγούν στη χρήση ουσιών και

για τις κατάλληλες μεθόδους για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Κατά το πρώτο έτος σπουδών, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αποκτούν τις θεωρητικές βάσεις και ασκούνται σε μεθόδους και τεχνικές παρέμβασης. Εκπαιδεύονται στην κατανόηση των βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών παραγόντων που οδηγούν στις εξαρτήσεις. Η απόκτηση ερευνητικών δεξιοτήτων περιλαμβάνει την ικανότητα διεξαγωγής βιβλιογραφικής ανασκόπησης, τη σχεδίαση και την υλοποίηση ερευνητικών μελετών, τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων, την ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Μαθαίνουν να χρησιμοποιούν εργαλεία και τεχνικές που είναι κρίσιμα για την αντιμετώπιση και την υποστήριξη ατόμων με ψυχοκοινωνικές δυσκολίες σε θέματα εξαρτήσεων. Εξοικειώνονται με τις διάφορες μεθόδους και τεχνικές παρέμβασης, όπως η συμβουλευτική, η γνωσιακή-συμπεριφορική θεραπεία, οι ομάδες υποστήριξης και οι φαρμακευτικές θεραπείες. Ασκούνται στην αντιμετώπιση κρίσεων, στην παροχή υποστήριξης στους εξαρτημένους και τις οικογένειές τους, στην κατανόηση και τη διαχείριση των δυναμικών σχέσεων που αναπτύσσονται κατά τη διάρκεια της παρέμβασης. Γνωρίζουν σε βάθος τις σωματικές, ψυχολογικές και κοινωνικές συνέπειες που έχει η χρήση ψυχοδραστικών ουσιών ενώ παράλληλα καλούνται να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σε πραγματικά προβλήματα και καταστάσεις.

Η κατάρτιση καλύπτει ευρύ φάσμα δεξιοτήτων: αξιολόγηση των ιδιαίτερων αναγκών των ατόμων, ανάπτυξη σχεδίων παρέμβασης, εφαρμογή κατάλληλων θεραπευτικών τεχνικών, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

A.3. Εφαρμογή στην πράξη: Πρακτική άσκηση.

Η σύζευξη της έρευνας και της πρακτικής αποτελεί ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα του προγράμματος σπουδών. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μαθαίνουν να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους στην καθημερινή πρακτική βελτιώνοντας την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και αναπτύσσοντας το θεωρητικό και ερευνητικό δυναμικό του πεδίου τους. Ενθαρρύνονται να καινοτομούν, να βελτιώνουν τις δεξιότητές τους και να προσαρμόζονται στις εξελισσόμενες ανάγκες της κοινωνίας και των ατόμων που εξυπηρετούν.

Πέρα από γνώσεις, αφομοιώνουν πρακτικές στάσεις και δεξιότητες. Μαθαίνουν να

δείχνουν σεβασμό και να κατανοούν τις διαφορετικές εμπειρίες και προοπτικές των ατόμων που εξυπηρετούν. Να κατανοούν τις ανάγκες και τα συναισθήματα των ατόμων με εξαρτήσεις. Να αποφεύγουν τη χρήση όρων που είναι προσβλητικοί ή που ενισχύουν τα στερεότυπα για τα άτομα με εξαρτήσεις. Να χρησιμοποιούν φρασεολογία που προάγει την αξιοπρέπεια και τον σεβασμό. Να δημιουργούν ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον. Να βοηθούν τα εξαρτημένα άτομα να νιώσουν αποδεκτά και να εκφράσουν ανοιχτά τα προβλήματά τους. Να αντιδρούν με ενσυναίσθηση και προσαρμοστικότητα. Να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις ποικίλες και συχνά απρόβλεπτες προκλήσεις που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της θεραπείας.

Γενικά, το Π.Μ.Σ. στηρίζεται σε μια ολιστική προσέγγιση που συνδυάζει γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να άτομα που υποφέρουν από εθισμούς να λαμβάνουν την καλύτερη δυνατή φροντίδα και υποστήριξη προκειμένου να ανακάμψουν και να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους.

Ειδικότερα οι φοιτητές/τριες αποκτούν:

- γνώση των μοντέλων παρέμβασης και των κλινικών παρεμβάσεων που συνδέονται με τα μοντέλα αυτά,
- δεξιότητες διαχείρισης και συντονισμού παρεμβάσεων,
- διεπιστημονικές θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές για την πρόληψη, τη μείωση της βλάβης και τη θεραπεία της χρήσης αλκοόλ, καπνού και ουσιών και των συμπεριφορικών εξαρτήσεων,
- πρακτικές δεξιότητες για την εργασία με άτομα που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της ουσιοεξάρτησης.

Ο/η φοιτητής/ρια:

- Εντοπίζει τα σχετικά ζητήματα στην κλινική εργασία με ωφελούμενους, ομάδες, κοινότητες (δηλαδή, βλέπει τη «μεγάλη εικόνα», δεν αναλώνεται στις λεπτομέρειες).
- Προσεγγίζει τη σύνδεση θεωρίας και πρακτικής σε δράσεις με ωφελούμενους, ομάδες και κοινότητες, καθώς και στην παρουσίαση και συζήτηση θεμάτων.

A.4. Επαγγελματική ετοιμότητα.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες προετοιμάζονται έτσι ώστε να είναι έτοιμοι να παρέχουν ολιστική και αποτελεσματική φροντίδα αντιμετωπίζοντας τις προκλήσεις του πεδίου τους με επάρκεια και αυτοπεποίθηση.

Είναι ικανοί/ές στη λήψη αποφάσεων, στην ετοιμότητα ανάληψης ευθυνών, στη διαχείριση στεσογόνων καταστάσεων, στην οριοθέτηση σχέσεων, στη διακριτική προσέγγιση των εξαρτημένων ατόμων, στη συνεργασία με πρόσωπα και φορείς.

Επιδεικνύουν συνεργατική διάθεση και ευαισθησία στη διαφορετικότητα και στις ανάγκες του κλινικού πληθυσμού.

Τηρούν βασικές αξίες όπως η ακεραιότητα, ο σεβασμός, η δικαιοσύνη και η υπευθυνότητα. Αποφεύγουν να επιβάλλουν προσωπικές αξίες σε άλλους. Αναγνωρίζουν και διαχωρίζουν τις δικές τους πεποιθήσεις από τις ανάγκες και τις αξίες των εξαρτημένων ατόμων. Εντοπίζουν και αντιμετωπίζουν αξιακές συγκρούσεις και ηθικά διλήμματα που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους. Λαμβάνουν τεκμηριωμένες και ηθικά ορθές αποφάσεις.

Είναι εφοδιασμένοι με: αυτογνωσία, αξιοπιστία, εχεμύθεια, ακεραιότητα, έμπρακτη χρήση της ηθικής συναίνεσης, συγκαταβατικότητα, ηθική αντίληψη και ευαισθησία, υπευθυνότητα, ενσυναίσθηση, επαγγελματισμό.

Ενεργεί αναστοχαστικά. Αξιολογεί τις πράξεις του και μετέχει σε μια διαδικασία συνεχούς μάθησης. Ο αναστοχασμός περιλαμβάνει: τον προσωπικό αναστοχασμό, τον αναστοχασμό για τις αξίες, τις πεποιθήσεις και τις κοινωνικές θέσεις των άλλων και τον αναστοχασμό για τις κοινωνικές και οργανωσιακές δομές.

Πιο συγκεκριμένα, ο/η φοιτητής/ρια

- Έχει επίγνωση του εαυτού του/της, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών αξιών, πεποιθήσεων, ενεργειών, αντιδράσεων και της κοινωνικής θέσης.
- Είναι ανοιχτός/ή στην εξέταση και αμφισβήτηση των δικών του πεποιθήσεων, αξιών, πράξεων και αντιδράσεων προς τους άλλους.
- Έχει επίγνωση των άλλων, συμπεριλαμβανομένων των αξιών, των πεποιθήσεων, των αντιδράσεων και της κοινωνικής θέσης τους.

- Αξιολογεί με ακρίβεια την εργασία (π.χ. τι πήγε καλά, τι δεν πήγε καλά) στις αλληλεπιδράσεις με ωφελούμενους, ομάδες και κοινότητες.
- Αναγνωρίζει τους τομείς στους οποίους βρίσκονται τα δυνατά του/της σημεία και η επαγγελματική του/της επάρκεια.
- Αναγνωρίζει τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης και ανάπτυξης.
- Προσδιορίζει πώς οι κοινωνικές και οργανωτικές δομές και επιταγές, επηρεάζουν τις αλληλεπιδράσεις του με τους ωφελούμενους, τις ομάδες και τις κοινότητες.
- Δίνει προτεραιότητα στην αυτοφροντίδα και μπορεί να αναγνωρίσει εκείνες τις στρατηγικές αυτοφροντίδας που είναι πιο αποτελεσματικές γι' αυτόν/ήν (π.χ. χρήση εποπτείας, ενημέρωση με συναδέλφους, τήρηση ημερολογίου, σωματική άσκηση/χαλάρωση).

Εκπόνηση ερευνητικής διπλωματικής εργασίας

Το ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» συνδέει επίσης την επιστήμη με την πρακτική μέσω της ερευνητικής διπλωματικής εργασίας. Κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια διεξάγει έρευνα που έχει κοινωνική και κλινική αξία, επιστημονική εγκυρότητα και παράγει χρήσιμη γνώση στον τομέα των εξαρτήσεων. Οι έρευνες διεξάγονται μετά από έγκριση του φορέα και της *Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Κρήτης*.

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία αποσκοπεί στην απάντηση ερευνητικών ερωτημάτων μέσω ενδεδειγμένης θεωρητικής τεκμηρίωσης και χρήσης ποσοτικού, ποιοτικού ή μικτού μεθοδολογικού ερευνητικού σχεδιασμού. Η διαδικασία σχεδιασμού και ολοκλήρωσης της έρευνας προϋποθέτει την κατανόηση των βασικών παραμέτρων που σχετίζονται με αυτήν: καταγραφή της πραγματικότητας, στόχος, μελέτη του υπό εξέταση φαινομένου, δείγμα, μορφή και ανάλυση δεδομένων, ρόλος των συμμετεχόντων, βαθμός συμμετοχής του/της ερευνητή/ριας στα αποτελέσματα κτλ.

B. Μέθοδος διδασκαλίας

Η διδασκαλία στο ΠΜΣ «Κλινικές Παρεμβάσεις στις Εξαρτήσεις» βασίζεται στη φοιτητο-κεντρική προσέγγιση. Αυτό το μοντέλο εκπαίδευσης/μάθησης εστιάζει στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των φοιτητών/τριών. Οι μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες μπορούν να επιλέξουν τα θέματα των εργασιών και της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας τους καθώς και την πόλη και τη δομή στην οποία θα πραγματοποιήσουν την πρακτική άσκηση. Συμμετέχουν ενεργά στην κατάρτισή τους, αναλαμβάνουν ευθύνες και έχουν ενεργό ρόλο στη λήψη αποφάσεων.

Σε συμφωνία με τη φοιτητο-κεντρική προσέγγιση, η διδασκαλία και η κατάρτιση στηρίζονται στις ακόλουθες φάσεις και αρχές:

B.1. Φάσεις

Ακαδημαϊκή κατάρτιση. Περιλαμβάνει βασικά κλινικά μαθήματα/εργαστήρια και μαθήματα ειδικότητας στις κυριότερες νευροβιολογικές και βιοψυχολογικές θεωρίες με τις οποίες ερμηνεύεται σήμερα το φαινόμενο, κλινικές προσεγγίσεις και παρεμβάσεις βασισμένες σε στοιχεία για την αντιμετώπιση της χρήσης, κατάχρησης και του εθισμού (συμπεριλαμβανομένων των συμπεριφορικών εξαρτήσεων) και προηγμένες ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους έρευνας στον τομέα των εξαρτήσεων. Τα μαθήματα/εργαστήρια ενσωματώνουν την ακαδημαϊκή γνώση με άμεση κλινική εφαρμογή ή με την εφαρμογή ποσοτικών ή ποιοτικών μεθόδων σε ένα συγκεκριμένο έργο.

Ερευνητική κατάρτιση. Βασίζεται σε δυο μαθήματα ερευνάς και σε εποπτεία κατά την διεξαγωγή της ερευνητικής διπλωματικής εργασίας. Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες μαθαίνουν βασικές μεθοδολογίες για την έρευνα στο πεδίο τους, έχουν πρόσβαση σε κοινοτικά προγράμματα για να αναπτύξουν τη δική τους πρωτότυπη έρευνα και ευκαιρίες συνεργασίας με διαφορετικούς μέντορες/επιβλέποντες.

Κλινική εκπαίδευση. Πραγματοποιείται σε προγράμματα απεξάρτησης και πρόληψης σε όλη την Ελλάδα τα οποία επιλέγουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές. Πρόκειται για κέντρα πρόληψης, προγράμματα απεξάρτησης, προγράμματα υποσταθμών ναρκωτικών και

προγράμματα μείωσης της βλάβης σε κοινότητες. Οι φοιτητές/τριες εφαρμόζουν πρακτικές αξιολογήσεις και παρεμβάσεις με εβδομαδιαία ατομική εποπτεία και μηνιαία ομαδική εποπτεία.

B.2. Αρχές μεθόδου διδασκαλίας

1. *Ενεργητική μάθηση.* Οι μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να διαμορφώνουν τις δικές τους απόψεις και οπτικές για τις εξαρτήσεις και τις παρεμβάσεις.
2. *Πρώθηση της υπευθυνότητας.* Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες συνδιαμορφώνουν τους τρόπους κατανόησης και παρέμβασης.
3. *Ενίσχυση της αυτονομίας και αυτενέργειας των φοιτητών/τριών.*
4. *Αλληλεπίδραση και στενή συνεργασία μεταξύ διδασκόντων/ουσών και διδασκομένων (μεντόρας- ασκούμενος/η).*
5. *Αμοιβαίος σεβασμός και συνεργατικό κλίμα* στη σχέση εκπαιδευτή/τριας-εκπαιδευόμενου/ης.
6. *Αναστοχαστική προσέγγιση και κριτική διάθεση* τόσο από την πλευρά των διδασκόντων/ουσών όσο και των φοιτητών/τριών.
7. *Πρακτική εμπειρία με ατομική και ομαδική εποπτεία από έμπειρους ειδικούς.* Ως επόπτες, επιλέγονται άτομα με πολύχρονη εμπειρία και ειδική κατάρτιση στο πεδίο των εξαρτήσεων.

Παραδείγματα ειδικών φοιτητο-κεντρικών μεθόδων διδασκαλίας

1. Μάθηση εστιασμένη σε προβλήματα, συμπεριλαμβανομένης της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και διάβασμα εξιδεικευμένων βιβλίων και άρθρων.
2. Αναστοχαστικές εργασίες που εστιάζουν στην ενεργητική μάθηση και στην προσωπική ανάπτυξη.
3. Επιλογή θέματος βάσει των προσωπικών ενδιαφερόντων του φοιτητή ή της φοιτήτριας.
4. Ομαδικές εργασίες σε θεματικές που επιλέγουν οι φοιτητές/τριες.
5. Ημερολόγια αναστοχασμού.
6. Μελέτες περιπτώσεων.

7. Προσομοιώσεις.
8. Βιντεοσκοπήσεις συνεδριών και επεξεργασία τους.
9. Παιχνίδια ρόλων στα οποία οι φοιτητές/τριες επιλέγουν τον ρόλο τους.
10. Εκπαίδευση των σπουδαστών σε βασικές μεθόδους και τεχνικές εφαρμογής των ατομικών και ομαδικών παρεμβάσεων σε εφήβους και ενήλικες (που αντιμετωπίζουν θέματα συμπεριφορικών εξαρτήσεων ή θέματα χρήσης, κατάχρησης και εξάρτησης από ψυχοτρόπες ουσίες), μέσω εργαστηριακών ασκήσεων.
11. Χαρτογραφήσεις.
12. Πολυδιάστατη επεξεργασία ψυχοδιαγνωστικών πρακτικών μέσα από ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες, την αυθόρμητη επικοινωνία, την πολυφωνική κατανόηση της βιωμένης εμπειρίας ατόμων που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των εξαρτήσεων.
13. Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής για τη λήψη ουσιαστικής ανατροφοδότησης για την εργασία τους.
14. Εξάσκηση στη σεμνότητα: ακριβοδίκαιη εικόνα του εαυτού, επίγνωση των δυνατοτήτων, αναγνώριση προσωπικών λαθών και περιορισμών. Σε διαπροσωπικό επίπεδο: στάση προσανατολισμένη στους άλλους και όχι στον εαυτό.
15. Εργαστηριακές ασκήσεις ερευνητικού σχεδιασμού, ασκήσεις μεθόδων συλλογής και ανάλυσης ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων, επεξεργασία ερευνητικών ευρημάτων, συγγραφή ερευνητικής αναφοράς ποιοτικής μελέτης και ερευνητικού πρωτοκόλλου προς την *Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας Έρευνας*.
16. Συστηματική ανασκόπηση και αποτίμηση της επιστημονικής έρευνας.
17. Κλινική εργασία υπό άμεση επίβλεψη.
18. Έμμεση εποπτεία δια μέσου της αναστοχαστικής πρακτικής
19. Σχεδιασμός και αξιολόγηση βασικών προγραμμάτων προαγωγής της υγείας και κλινικών παρεμβάσεων.
20. Εποπτεία στην πρακτική άσκηση και στη διπλωματική εργασία σε ατομικό ή/και ομαδικό επίπεδο.
21. Χαρτοφυλάκιο (Portfolio) Αξιολόγησης της Πρακτικής Άσκησης

Γ. Τρόπος αξιολόγησης

Η αξιολόγηση σύμφωνα με τη φοιτητοκεντρική μέθοδο συνιστά μια κρίσιμη συνάντηση και αλληλεπίδραση ανάμεσα σε διδάσκοντες/διδάσκουσες ή επόπτες/επόπτριες και μεταπτυχιακούς φοιτητές/μεταπτυχιακές φοιτήτριες.

Οι διδάσκοντες ή επόπτες εντοπίζουν τι ακριβώς γνωρίζουν ή δεν γνωρίζουν οι φοιτητές/τριες, ποια είναι τα ιδιαίτερα προτερήματα και ποιες οι πιθανές αδυναμίες καθενός ή καθεμιάς. Μεριμνούν ώστε η αξιολόγηση να αποτυπώνει ενδεικτικά και όσο το δυνατόν πιο πιστά την πρόοδο, τις μαθησιακές ανάγκες και τα προσωπικά πλεονεκτήματα καθενός/καθεμιάς.

Οι φοιτητές/τριες λαμβάνουν την απαραίτητη ανατροφοδότηση για τη βέλτιστη εκπαίδευση και κατάρτισή τους. Επικουρούνται στον έλεγχο των δεξιοτήτων τους, στη στάθμιση των γνώσεών τους και στην επανεξέταση των προσεγγίσεων που έχουν αφομοιώσει στη διάρκεια των μαθημάτων, της πρακτικής άσκησης και της ερευνητικής διπλωματικής εργασίας.

Παραδείγματα φοιτητο-κεντρικών μεθόδων αξιολόγησης

1. Αναστοχαστικές εργασίες.
2. Αναστοχαστικό ημερολόγιο.
3. Αυτοαξιολόγηση.
4. Βιντεοσκόπηση συνεδριών και αυτοαξιολόγηση βάσει αυτών.
5. Κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.
6. Ψυχοδιαγνωστική διατύπωση περιπτώσεων.
7. Προτεινόμενες ιστορίες επαγγελματικής ταυτότητας.
8. Χαρτοφυλάκια κλινικών διαδικασιών και παρεμβάσεων.
9. Αξιολόγηση από ομότιμους και αξιολόγηση ομοτίμων.
10. Τακτικές αξιολογήσεις στα μαθήματα και στην πρακτική άσκηση.

Γενικά, η φοιτητοκεντρική διδασκαλία, κατάρτιση και αξιολόγηση συνδέει τη μάθηση με την έρευνα και την επαγγελματική πρακτική. Υιοθετεί ευέλικτες μαθησιακές πρακτικές καθοδηγώντας και στηρίζοντας τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε όλα τα στάδια του

Προγράμματος. Σέβεται τη διαφορετικότητα, προάγει την ισότιμη μεταχείριση και καλλιεργεί τον αμοιβαίο σεβασμό.